

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑΣ
ΤΟΥ ΑΡΕΙΟΥ ΠΑΓΟΥ

Αθήνα, 16-3-2022

Αριθ. Πρωτ. 2034

Αρ. Εγκυκλίου 5

ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ & ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ

ΤΗΛ.: 2106411526

**Προς Τους κ. κ. Εισαγγελείς Εφετών της Χώρας και δι' αυτών
προς τους κ.κ. Εισαγγελείς Πρωτοδικών της περιφέρειάς τους**

**Θέμα: Άρθρα 244 παρ. 1, 100, ΚΠΔ, Δικαίωμα πρόσβασης στο υλικό της
δικογραφίας-Εισαγγελική Παραγγελία**

Επειδή διατυπώθηκαν και διατυπώνονται διαφορετικές θέσεις επί του άνω θέματος,
κρίνουμε σκόπιμο να σας γνωρίσουμε τις ακόλουθες απόψεις μας:

Το άρθρο 244 ΚΠΔ, που αντικατέστησε το άρθρο 31 § 2 του προηγούμενου Κώδικα,
προβλέπει πλέον ευθέως (στην § 1 εδ. γ'), ότι «το δικαίωμα ενημέρωσης του υπόπτου
περιλαμβάνει κατ' ελάχιστο τη γνωστοποίηση των ποινικών διατάξεων, η παραβίαση
των οποίων διερευνάται, καθώς και των θεμάτων επί των οποίων θα παράσχει

εξηγήσεις». Πρόκειται για μια ρύθμιση που δεν αφήνει κανένα περιθώριο αμφισβήτησης ως προς την διευρυμένη υποχρέωση πληροφόρησης του ύποπτου.

Όπως αναλύεται στην Αιτιολογική Έκθεση του νέου ΚΠΔ, με την επιλεγείσα διατύπωση *«εναρμονίζεται καταρχάς η διάταξη με την αξίωση της ως άνω Οδηγίας (2012/13/ΕΕ), αφού η αναφορά των ποινικών διατάξεων και των θεμάτων εξήγησης παρέχει ένα αρχικά επαρκές πλαίσιο ενημέρωσης, χωρίς ταυτοχρόνως να δημιουργεί ανυπέρβλητες δυσχέρειες σε πρακτικό επίπεδο, καθώς δεν παραβλέπεται ότι λόγω της πρώιμης διαδικαστικής φάσης και του υπό διάγνωση αντικειμένου της κατηγορίας δεν είναι δυνατή η σύνταξη κατηγορητηρίου σε αυτή τη φάση»*.

Σε νομοθετικό επίπεδο, όπως έχει συμβεί και με άλλα, κατοχυρωμένα στην ΕΣΔΑ δικαιώματα, η υποχρέωση ενημέρωσης του κατηγορουμένου εξειδικεύθηκε στο επίπεδο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, μέσω της Οδηγίας **2012/13/ΕΕ** *«σχετικά με το δικαίωμα ενημέρωσης στο πλαίσιο ποινικών διαδικασιών»* της 20.7.2010. Σύμφωνα με το άρθρο 6 § 1 της εν λόγω Οδηγίας, *«τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε ο ύποπτος ή κατηγορούμενος να ενημερώνεται για την αξιόποινη πράξη την οποία φέρεται, ή κατηγορείται, ότι διέπραξε. Η ενημέρωση αυτή είναι άμεση και δεόντως λεπτομερής προκειμένου να διασφαλισθούν ο δίκαιος χαρακτήρας της διαδικασίας και η αποτελεσματική άσκηση των δικαιωμάτων υπεράσπισης του κατηγορουμένου»*, και στη συνέχεια με το άρθρο 2 § 1, οι διατάξεις της Οδηγίας εφαρμόζονται *«από τη στιγμή που ένα πρόσωπο ενημερώνεται από τις αρμόδιες αρχές κράτους μέλους, ότι θεωρείται ύποπτο ή κατηγορείται για την τέλεση αξιόποινης πράξης»*.

Η διατύπωση της διάταξης 244 ΚΠΔ είναι συμβατή με την ως άνω Οδηγία 2012/13/ΕΕ (ενσωματώθηκε στη νομοθεσία μας με το άρθρο **10 Ν 4236/2014** και προστέθηκε στο άρθρο 99Α του π.ΚΠΔ, πλέον 95 § 1 του νέου Κ.Π.Δ.). Σύμφωνα με το άρθρο αυτό, *«ο ύποπτος ή ο κατηγορούμενος ενημερώνεται αμέσως όσον αφορά*

τουλάχιστον στα ακόλουθα δικαιώματα: (...) γ) *το δικαίωμα ενημέρωσης σχετικά με την κατηγορία*». Ενώ με το άρθρο 244§ 1 εδ. γ', που αντικατέστησε το άρθρο 31 § 2 του προηγούμενου Κώδικα, προβλέπει πλέον ευθέως *κατ' ελάχιστο τη γνωστοποίηση των ποινικών διατάξεων, η παραβίαση των οποίων διερευνάται, καθώς και των θεμάτων επί των οποίων θα παράσχει εξηγήσεις*. Και ναι μεν δεν υπάρχει σε αυτή τη φάση « *κατηγορία*» διαμορφωμένη αλλά, κατ' ελάχιστο απαιτείται, η εξειδίκευση του θέματος επί του οποίου καλείται ο ύποπτος να δώσει εξηγήσεις. Να προκύπτει σαφώς το αντικείμενο επί του οποίου, καλείται να δώσει εξηγήσεις ως ύποπτος τέλεσης του. **(.ΒΑΛ,Μαργαρίτη, ο Νέος Κώδικας Ποινικής Δικονομίας ,2020, Τόμος Α,σ.1345).**

Είναι δε σημαντικό ότι ο νομοθέτης του νέου ΚΠΔ έκανε και ένα βήμα παραπάνω, προβλέποντας στην παρ. 4 του άρθρου 244 την υποχρέωση εκ νέου κλήσης του υπόπτου σε παροχή εξηγήσεων, σε περίπτωση που πρόκειται να ασκηθεί ποινική δίωξη για πράξη ουσιωδώς διάφορη από εκείνη για την οποία διενεργήθηκε η προκαταρκτική εξέταση, διασφαλίζοντας έτσι ακόμα περισσότερο το δικαίωμα υπεράσπισης και αντίκρουσης της κατηγορίας.

Μολονότι στο στάδιο της προκαταρκτικής εξέτασης (*προέρευνα*) η διερεύνηση της υπόθεσης βρίσκεται σε πρώιμο στάδιο, δεν μπορεί να παραγνωρισθεί το γεγονός ότι η κλήση του υπόπτου σε παροχή εξηγήσεων στηρίζεται σε συγκεκριμένα πραγματικά περιστατικά και αποδεικτικά στοιχεία της δικογραφίας, τα οποία κρίθηκαν ικανά να εγείρουν υπόνοιες τέλεσης συγκριμένης αξιόποινης πράξεως από ορισμένο πρόσωπο - σε αντίθετη περίπτωση τέτοια κλήση δεν δικαιολογείται. Ο ύποπτος δικαιούται να ενημερωθεί τουλάχιστον για αυτά τα συγκεκριμένα πραγματικά περιστατικά, που οδήγησαν στην έγερση υπονοιών σε βάρος του. **(/.Ανδρουλάκη, Ποιν.Χρον 2020/144επ.).** Και αυτό μπορεί να γίνει, ακόμα και χωρίς ιδιαίτερη εξειδίκευση ή κανονικό κατηγορητήριο, στο μέτρο που το επιτρέπει η εξέλιξη της έρευνας και είναι αναγκαίο για την άσκηση των δικαιωμάτων υπεράσπισης του

υπόπτου, από την εισαγγελική αρχή που παραγγέλλει την ανωμοτί εξέταση του και έχει προηγουμένως υπαγάγει τα ως άνω πραγματικά περιστατικά στον συγκεκριμένο κανόνα δικαίου που φέρεται ότι παραβιάστηκε.

Η ως άνω όμως Εισαγγελική παραγγελία -κατά κανόνα χειρόγραφη- δίδεται από τον Εισαγγελικό Λειτουργό που παραγγέλλει την ανωμοτί εξέταση του υπόπτου, και αποτυπώνεται στον εξωτερικό φάκελο της δικογραφίας (Προκαταρκτικής), ενίοτε δε δίδεται και με ξεχωριστό έγγραφο , που και αυτό επικολλάται στον εξωτερικό φάκελο της δικογραφίας. Στην Εισαγγελική παραγγελία γίνεται μνεία και δη αριθμητική των εφαρμοζόμενων ποινικών διατάξεων του ουσιαστικού ποινικού δικαίου η και των ειδικών ποινικών νόμων, η παραβίαση των οποίων διερευνάται, καθώς και των θεμάτων επί των οποίων θα παράσχει εξηγήσεις ο ύποπτος ,το ονοματεπώνυμο του Εισαγγελικού Λειτουργού που χειρίζεται τη δικογραφία, και κατά του οποίου μπορεί ο διάδικος (ύποπτος η ο παραστάς για την υποστήριξη της κατηγορίας),να ζητήσει τον αποκλεισμό και την εξαίρεση του από την συγκεκριμένη υπόθεση, αφού οι σχετικές διατάξεις (άρθρα 14 επ ΚΠΔ), εφαρμόζονται αναλογικά και στην προκαταρκτική εξέταση- **βλ. και. Λ.Μαργαρίτη, ο Νέος Κώδικας Ποινικής Δικονομίας, 2020, Τόμος Α άρθρα 14, 15, και 244 ΚΠΔ, Ι Χατζακου, Η Περάτωση της Τακτικής Προανακρίσεως κατά τον ΚΠΔ, 1986,σελ.83.επ,93. επ,).**

Συνεπώς η εισαγγελική παραγγελία με το παραπάνω περιεχόμενο « εν δυνάμει κατηγορητήριο», έχει δικονομική υπόσταση, είναι δηλ. δικονομική πράξη και στηρίζεται στις διατάξεις των άρθρων 243 και 244 του ΚΠΔ, και ως εκ τούτου σύμφωνα με τις παραπάνω νομικές σκέψεις πρέπει να έχει πρόσβαση ο διάδικος προκειμένου να διασφαλίζεται ο δίκαιος χαρακτήρας της διαδικασίας και να καθίσταται δυνατή η αποτελεσματική άσκηση των δικαιωμάτων του.

Ειδικώτερα δε στα εγκλήματα της ενδοοικογενειακής βίας (ν 3500/2006), η εισαγγελική παραγγελία στην Προκαταρκτική εξέταση, ενεργοποιεί και τον Θεσμό της Ποινικής Διαμεσολάβησης, σύμφωνα με τα άρθρα 11, 12 επ. (**βλ. και Εγκ.Εισ.ΑΠ 2/2007-Στ. Γκρόζου**).

Ως εκ τούτου θεωρείται έγγραφο της δικογραφίας (άρθρα 100 παρ.1 και 244 παρ 1 ΚΠΔ), και εφ όσον ζητηθεί από τον διάδικο , πρέπει να του χορηγείται αντίγραφο με τα λοιπά έγγραφα της δικογραφίας. *Δεν πρόκειται δηλ για εσωτερικό έγγραφο της Υπηρεσίας* -όπως υποστηρίζεται -αλλά έγγραφο που στηρίζεται στις ως άνω δικονομικές διατάξεις, που είναι συμβατές με την Οδηγία 2012/13/ΕΕ, που ενσωματώθηκε στη νομοθεσία μας με το άρθρο 10 Ν 4236/2014.

Εν πάσει περιπτώσει ειδικά ρυθμίστηκε στην § 5 του άρθρου 244 του ΚΠΔ ότι οι διαφορές ή αμφισβητήσεις που τυχόν ανακύπτουν κατά τη διάρκεια της προκαταρκτικής εξέτασης μεταξύ του υπόπτου και εκείνου που υποστηρίζει την κατηγορία ή μεταξύ αυτών και του εισαγγελέα θα επιλύονται από το Συμβούλιο Πλημμελειοδικών και όχι από τον Εισαγγελέα.

Απεναντίας η παραπεμπτική σημείωση του Εισαγγελέα στο εξωτερικό φάκελο της δικογραφίας με τη συνηθισμένη τυποποιημένη φράση «*Ακροατήριο Τριμελούς ή Μονομελούς*», είναι ένα εσωτερικό υπηρεσιακό γεγονός της Εισαγγελίας, ανταποκρίνεται στην οργάνωση και λειτουργία της γραμματείας της Εισαγγελίας και έχει πρακτική χρησιμότητα ως προς τη μεταχείριση της δικογραφίας από τα τμήματα της. Περιέχει δηλ. όχι μόνο εξωτερίκευση της προθέσεως του Εισαγγελέα να εισαγάγει τον κατηγορούμενο σε δίκη, δι' απ' ευθείας κλήσεως, αλλά ταυτοχρόνως και εντολή στους αρμόδιους υπαλλήλους της γραμματείας να επιληφθούν της δικογραφίας και να προβούν σ' όλες τις απαιτούμενες ενέργειες για να υλοποιηθεί η πρόθεση του και να προωθηθεί η δικογραφία. Επίσης η εγγραφή της δικογραφίας στα υπηρεσιακά βιβλία

(μηνύσεων και ωρίμων) ως «παραπεμφθείσης» στο ακροατήριο ενέχει πρακτική μόνο χρησιμότητα, που συνίσταται στη δυνατότητα παρακολουθήσεως της τύχης της κάθε δικογραφίας από υπηρεσιακή πλευρά , και κατά συνέπεια εν αντιθέσει προς την *Εισαγγελική Παραγγελία στην Προκαταρκτική εξέταση*- δεν έχει δικονομική, υπόσταση, αφού δε στηρίζεται σε συγκεκριμένες Δικονομικές διατάξεις. **(βλ. Χατζάκου, ο.π., Ν Ανδρουλάκη, Θεμελιώδεις έννοιες της ποινικής Δίκης, Εκδ. Σάκουλα, 1994, σελ.333).)**

Επομένως σύμφωνα με τα παραπάνω η Εισαγγελική παραγγελία που δίδεται από τον Εισαγγελικό Λειτουργό που παραγγέλλει την ανωμοτί εξέταση του υπόπτου, και αποτυπώνεται στον εξωτερικό φάκελο της δικογραφίας, δεν είναι εσωτερικό έγγραφο της Υπηρεσίας ,αλλά θεωρείται έγγραφο της δικογραφίας (άρθρα 100 παρ. 1 και 244 παρ 1 ΚΠΔ), και εφ όσον ζητηθεί -από τον διάδικο - πρέπει να του χορηγείται αντίγραφο με τα λοιπά έγγραφα της δικογραφίας.

ΑΧΙΛΛΕΑΣ ΖΗΣΗΣ
ΑΝΤΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑΣ ΑΡΕΙΟΥ ΠΑΓΟΥ